

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Ενσυναίσθηση : Στοιχεία για ένα γενικό ορισμό –Κορμός Ο

Επικοινωνία : JL Lenoir.

1 – Θεματική προσέγγιση

Η θεματική προσέγγιση εδώ είναι « **Ενσυναίσθηση : στοιχεία για ένα γενικό ορισμό** ».

Σκοπός αυτού του φυλλαδίου θα είναι να απαντηθεί το ερώτημα της συγκεκριμένης θέσης που μπορούν να λάβουν τα στοιχεία του ορισμού της ενσυναίσθησης στο εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό συνοδευτικό έργο των μαθητών που παρουσιάζουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. **Ειδικά όσον αφορά τις προσωπικές δεξιότητες κινητοποίησης και τις σχετικές θέσεις που πρέπει να υιοθετήσουν με αυτά τα παιδιά.**

Γενικός ορισμός

Ο όρος ενσυναίσθηση αναφέρεται ετυμολογικά στην ελληνική λέξη "εμπάθεια" που σημαίνει "επηρεασμένος", "παθιασμένος».

άφιξή του στην αγγλική γλώσσα ξεκινά το 1909, όταν ο ψυχολόγος Edward Titchener (φοιτητής του Γερμανικού ψυχολόγου Wilhelm Wundt) πήρε τη γερμανική λέξη "Einfuhlung" (μια λέξη κοντά στη "συμπάθεια" - "mitgeföhlung" - αλλά διαφέρει από αυτήν) και σχημάτισε έναν νεολογισμό: "ενσυναίσθηση". Ο στόχος του Τίτσενερ εδώ ήταν να προσφέρει στον ψυχολόγο **τα μέσα να σκεφτεί ένα τρόπο σχέσης που δεν βασίζεται στη συμπάθεια, προωθώντας μια αλλαγή και μια μετατόπιση από την άλλη στη συνοδευτική σχέση.**

Αργότερα θα είναι ο Carl Rogers, ο διάσημος Αμερικανός ψυχολόγος, ο οποίος θα τονίσει τον καθοριστικό χαρακτήρα της σχέσης στη θεραπευτική διαδικασία και ως εκ τούτου θα καθορίσει την ενσυναίσθηση ως κεντρικό σχεσιακό τρόπο στη ρύθμιση υποστήριξης ασθενών..

Έτσι, η ενσυναίσθηση δεν πρέπει να θεωρείται μόνο ως μια "ευαισθησία", μια κατάσταση ανοίγματος προς τους άλλους και συναισθηματική, συγκινησιακή και γνωστική διαθεσιμότητα. **Η ενσυναίσθηση είναι επίσης μια μέθοδος, ένα "εργαλείο" και ένας διάμεσος για τον επαγγελματία που υποστηρίζει καλύτερα το άλλο.** Ένας διάμεσος που περνά μέσα από τον σωματικό και ψυχικό ενός, για να συνδεθεί με τον σωματικό και ψυχικό του Άλλου. **Όπως τονίζει ο Carl Rogers, η ενσυναίσθηση έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να βασίζεται σε διαπροσωπικές σχεσιακές δεξιότητες που βασίζονται σε ενδοπροσωπικές δεξιότητες.** (Rogers, 1968).

Ο Carl Rogers θα ορίσει ότι «είναι ευαίσθητοποιημένο να αντιλαμβάνεται με ακρίβεια το εσωτερικό πλαίσιο αναφοράς του συνομιλητή του και τις συλλογιστικές και συναισθήματα που προκύπτουν. Δηλαδή, να συλλάβει τον πόνο ή την ευχαρίστηση καθώς βιώνονται από τον συνομιλητή, να αντιλαμβάνονται τα αίτια με τον ίδιο τρόπο όπως αυτός» (Rogers, 1968).

Σύμφωνα με τον Rogers, υπάρχουν τρεις αρχές που επιτρέπουν στο θεραπευτή να σταθεί στο "σωστό μέρος" για να δώσει τη δυνατότητα στον θεράποντα να προχωρήσει στο θεραπευτικό του ταξίδι:

- Η στάση ενσυναίσθησης
- η άνευ όρων αποδοχή του άλλου (ή μη κρίσης)
- Και η αυθεντικότητα (που ονομάζεται επίσης συσχέτιση
- η ικανότητα να αισθάνεται και να εκφράζεται με αυθεντικό τρόπο σε άλλους αυτό που αισθάνεται). Σύμφωνα με τον Rogers, η συσχέτιση είναι η σχεσιακή κατάσταση έτσι ώστε ο άλλος να μπορεί να εκφράσει αυθεντικά αυτό που αισθάνεται.

Σημειώστε ότι η ενσυναίσθηση πρέπει να διαφοροποιηθεί σε διάφορα επίπεδα. Πρώτον, πρέπει να κάνουμε διάκριση **μεταξύ της γνωστικής ενσυναίσθησης και της συναισθηματικής και συγκινησιακής ενσυναίσθησης**. Η γνωστική ενσυναίσθηση αναφέρεται στην ικανότητα να αντιπροσωπεύει την ψυχική κατάσταση των άλλων (θεωρία του νου) όπου η συναισθηματική και συγκινησιακή ενσυναίσθηση αφορά την ικανότητα να αισθάνεται αυτό που αισθάνεται ο άλλος.

Από την άλλη πλευρά, η ενσυναίσθηση χωρίζεται σε δύο ξεχωριστές ικανότητες: από την άποψη της εμπειρίας αφενός (αυτό μιλάμε όταν μιλάμε για γνωστική, συναισθηματική ενσυναίσθηση κ.λπ.), και από την άλλη πλευρά από την άποψη **των δεξιοτήτων επικοινωνίας** (αυτό θα αποτελέσει το αντικείμενο του φύλλου πόρων "ενσυναίσθηση και καλοπροαίρετη επικοινωνία").

Η ικανότητα ενσυναίσθησης

Σύμφωνα με την Theresa Wiseman, νοσηλεύτρια ειδικό για τη σχέση φροντίδας, η ενσυναίσθηση είναι μια ικανότητα που είναι προσδεσμένη σε διαφορετικά επίπεδα δεξιοτήτων. Είναι απαραίτητο να έχουμε την ικανότητα να υιοθετούμε την οπτική γωνία του άλλου, να αναγνωρίζουμε τα συναισθήματά του και τις σκέψεις του, αλλά είναι επίσης απαραίτητο να έχουμε την ικανότητα να **επικοινωνούμε με τον άλλο το γεγονός ότι κάποιος είναι σε θέση να αναγνωρίσει και να λάβει υπόψη τα συναισθήματα και τις σκέψεις του**. Φτάνουμε εδώ στη έννοια της συσχέτισης που προτείνεται από Carl Rogers.

Αυτή είναι η πτυχή των πραγμάτων που θα παρουσιάσει το έργο του ψυχολόγου Marshall Rosenberg (μαθητής του Carl Rogers). Ο Ρόζενμπεργκ, ιδρυτής του μοντέλου επικοινωνίας που ονομάζεται «μη βίαιη επικοινωνία» (CNV), **για τον οποίο η ενσυναίσθηση μπορεί να εκφράζεται αυθεντικά και να καλλιεργεί τις ανθρώπινες σχέσεις μόνο αν επικοινωνεί με τον άλλο με καλοπροαίρετο τρόπο** (βλ. αυτό το σημείο το φύλλο πόρων: "Ενσυναίσθηση και καλοπροαίρετη επικοινωνία"). Ο Ρόζενμπεργκ προσθέτει ότι για να είμαστε ενσυναίσθητικοί, ο καθένας πρέπει πρώτα να είναι σε θέση να τοποθετηθεί στον εαυτό του σε αυτό που ονομάζει **«αυτο-ενσυναίσθηση»**. Προσεγγίζοντας την αντίληψη του Carl Rogers σχετικά με τη συσχέτιση, ο Rosenberg θα προτείνει αυτή την έννοια της αυτοδυναμίας για να θυμηθεί ότι **αν η ενσυναίσθηση είναι πράγματι μια διαπροσωπική ικανότητα,**

δεν θα μπορούσε να υπάρξει χωρίς την ύπαρξη τέτοιων ενδοπροσωπικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. να ακούει τον εαυτό του ("αυτο-ενσυναίσθηση") ή την καλοσύνη.

Όπως τονίζει: «Όταν ασκούμε εσωτερική βία με δική μας άποψη, είναι δύσκολο να αισθανθούμε πραγματική καλοσύνη προς τους άλλους» (Rosenberg, 1999).

2/ Περιεχόμενο

Είμαστε σε μια τάξη (πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση), όπου ένας μαθητής έχει ψυχολογική αναπηρία. Δυσκολίες παρατηρούνται στη δυναμική της ομάδας της τάξης όπου οι διαφορές διασπούν και δημιουργούν παρεξηγήσεις. Κάτι που μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες ένταξης για παιδιά με ΕΕΑ.

Εδώ, βασιζόμενοι στην εργασία για την ενσυναίσθηση και **την ιδέα ότι η ικανότητα για αυτοενσυναίσθηση είναι η προϋπόθεση για να υπάρχει και να εκφράζεται η ενσυναίσθηση**, ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει την παιδαγωγική επιλογή του να θέσει σε εφαρμογή μια αποσκευή για να αναπτύξει τις αυτοενσυναισθητικές ικανότητες των μαθητών.

Για παράδειγμα: Οι μαθητές είναι σε ομάδες και παρακολουθούν μικρές σκηνές βίντεο από ντοκιμαντέρ. Η εντολή είναι ότι, με τη σειρά του, ο καθένας εκφράζει αυτό που αισθάνθηκε ή τι σκέφτηκε κατά τη διάρκεια αυτής της σκηνής. Ο δάσκαλος επιτρέπει στον μαθητή να αναρωτηθεί: αφενός να θέσει ερωτήματα ή να θέσει τα πράγματα με λόγια και **να αναπτύξει την ικανότητά του να ακούει τον εαυτό του (ενδοπροσωπική ικανότητα: αυτο-ενσυναίσθηση) και από την άλλη (διαπροσωπική ικανότητα: ενσυναίσθηση).**

3/ Σκοπός

Αυτή το φύλλο πρέπει να επισυνάπτεται στον κορμό Ο όπως Ορίζω της ενότητας. Αυτό πρόκειται να καθορίσει εδώ τι εννοούμε όταν μιλάμε για ενσυναίσθηση ως σχεσιακή ικανότητα. Αυτός ο ορισμός καθιστά δυνατή την κινητοποίηση πόρων για εμπλουτισμό: **τις ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές ικανότητες κινητοποίησης και τις σχετικές θέσεις που πρέπει να υιοθετηθούν με αυτά τα παιδιά.**

4/ Όρια

Το όριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι, όπως έχουμε δει, αυτές οι σχεσιακές δεξιότητες που σχετίζονται με την αυτοενσυναίσθηση και την ενσυναίσθηση **μπορούν να βρουν μια σχέση μόνο αν είναι μέρος των συστημάτων επικοινωνίας.**

5/ Προοπτικές

Για να ξεπεραστεί αυτό το όριο, ο εκπαιδευτικός (ή ο συνοδός) θα μπορεί να βασιστεί στη λεγόμενη προσέγγιση "μη βίαιης επικοινωνίας" (βλ. Εδώ το φύλλο πληροφοριών: "**ενσυναίσθηση και καλοπροαίρετη επικοινωνία**").